

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

**Αρχαία Ελληνική Γλώσσα από μετάφραση
Γ΄ Γυμνασίου**

Δραματική ποίηση: Ευριπίδη Ελένη

Θεματική ενότητα:

Πρώτο Επεισόδιο, Πρώτη σκηνή (στ. 437-494)

Τίτλος σεναρίου / δραστηριοτήτων:

«Ο τραγικός ήρωας του Ευριπίδη» ή «Μενέλαος: Από κατακτητής της Τροίας ένας ρακένδυτος ναυαγός»

Συγγραφή: ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΓΙΑΝΝΟΥ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΚΑ ΔΟΥΖΙΝΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

«Ο τραγικός ήρωας του Ευριπίδη»

Δημιουργία σεναρίου

Τριανταφυλλιά Γιάννου

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρίκα Δουζίνα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, Δραματική ποίηση: Ευριπίδη *Ελένη*.

Διδακτική / θεματική ενότητα

Πρώτο Επεισόδιο, Πρώτη σκηνή (στ. 437-494) (το σενάριο εφαρμόστηκε στην Εισαγωγή στη δραματική ποίηση).

Χρονική διάρκεια

6 ώρες (στην εφαρμογή διετέθησαν 4 ώρες διδασκαλίας).

Ομάδες εργασίας

Έξι ομάδες στην Α΄ φάση (με διακριτά φύλλα εργασίας), οι οποίες στη Β΄ φάση ενώνονται σε τρεις (στην εφαρμογή υλοποιήθηκε η Α΄ και η Γ΄ φάση του σεναρίου).

Εργαλεία

Διαδίκτυο, εκπαιδευτικό λογισμικό «Δημόδωρος: Μια ημέρα στο αρχαίο θέατρο», κειμενογράφος, λογισμικό παρουσίασης (στην εφαρμογή δεν αξιοποιήθηκε το λογισμικό «Δημόδωρος»).

Χρονολογία δημιουργίας

Δεκέμβριος 2014

Χρονολογία εφαρμογής

Από 22 έως 29 Σεπτεμβρίου 2015

Σχολική μονάδα

Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο στην αρχική του μορφή προοριζόταν για εφαρμογή στην Πρώτη σκηνή του Α΄ Επεισοδίου της *ΕΛΕΝΗΣ* του Ευριπίδη τιτλοφορείται «Μενέλαος: Από κατακτητής της Τροίας ένας ρακένδυτος ναυαγός». Οι μαθητές στην αρχική εκδοχή του σεναρίου καλούνται να θυμηθούν τον ομηρικό Μενέλαο, όπως τον γνώριζαν κυρίως από την *Ιλιάδα* αλλά και την *Οδύσσεια*, και να αναγνωρίσουν τη διαφορετική αναπαράστασή του στην τραγωδία του Ευριπίδη. Στην πρόταση της συντάκτριας του σεναρίου, με αφορμή τη σκηνική παρουσία του ομηρικού ήρωα στην τραγωδία του Ευριπίδη, προτείνονται ένα σύνολο δραστηριοτήτων που θα βοηθήσουν τους μαθητές να αναγνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της δραματικής τέχνης του Ευριπίδη και να κατανοήσουν (α) ότι ο τρόπος παράστασης ενός μυθολογικού προσώπου διαφοροποιείται σε κάθε λογοτεχνικό είδος και (β) ότι τα ιδεώδη μιας κοινωνίας αλλά και το λογοτεχνικό γούστο διαμορφώνονται ανάλογα με το ιστορικό και πολιτιστικό πλαίσιο κάθε εποχής.

Καθώς η ανάθεση εφαρμογής του σεναρίου συνέπεσε με τη διδασκαλία της Εισαγωγής στη Δραματική ποίηση (Σεπτέμβριος 2015), το σενάριο προσαρμόστηκε στα δεδομένα και τους στόχους της διδασκαλίας της Εισαγωγής. Οι μαθητές στο εφαρμοσμένο κατόπιν αλλαγών σενάριο έρχονται σε επαφή με δραστηριότητες που σχετίζονται με το ιστορικό και πνευματικό πλαίσιο στο οποίο γεννιέται η *ΕΛΕΝΗ* του Ευριπίδη, με την τραγικότητα των ηρώων και τη διαφοροποίηση του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζεται ο ίδιος ήρωας, ο Μενέλαος, στο έπος και την τραγωδία.

Γ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Το σενάριο επιδιώκει την εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο μέσω της διερευνητικής συνεργατικής μάθησης εντός του πλαισίου του ΑΠΣ. Ειδικότερα:

Διδακτικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τους (ιστορικούς και πολιτιστικούς) παράγοντες που διαμορφώνουν το ηρωικό ιδεώδες σε κάθε εποχή και πώς αυτό αντανακλάται στη λογοτεχνία και την τέχνη.
- Να κατανοήσουν οι μαθητές τον ρόλο της λογοτεχνίας μέσα σε διαφορετικά πολιτικά και πολιτιστικά πλαίσια καθώς και την εξελικτική πορεία της λογοτεχνίας και της τέχνης στην αρχαιότητα από πιο συμβατικά σε πιο ρεαλιστικά συστήματα αναπαράστασης.
- Να προσδιορίσουν οι μαθητές τους την έννοια του τραγικού ήρωα.
- Να αναγνωρίσουν οι μαθητές τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της δραματικής τέχνης του Ευριπίδη.
- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με ένα από τα πιο σημαντικά και ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά του αρχαιοελληνικού πολιτισμού, τη ρευστότητα του μύθου: το γεγονός δηλαδή, ότι δεν υπάρχει μία και ορισμένη ιστορία αλλά πολλές και, συχνά, αντιφατικές εκδοχές της. Ο μύθος δεν είναι ένας, αλλά είναι όλες οι διαφορετικές αφηγήσεις του, επικές, δραματικές ή λυρικές.

Παιδαγωγικοί-τεχνολογικοί στόχοι

Οι μαθητές καλούνται να πάρουν μέρος σε μια ενεργητική μαθησιακή εμπειρία, όπου:

- Θα ασκηθούν στην ομαδική εργασία σε ηλεκτρονικά περιβάλλοντα μάθησης.
- Θα είναι σε θέση να αναζητούν, να συγκεντρώνουν και να επιλέγουν πληροφορίες μέσα από ποικίλες πηγές στο διαδίκτυο.
- Θα αναπτύξουν δεξιότητες σχετικά με την κριτική επεξεργασία και τη συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγουν.
- Θα ενισχυθεί η αφομοιωτική ικανότητά τους μέσα από δραστηριότητες που προτείνουν την ανακάλυψη (και όχι την απλή μετάδοση) της γνώσης.
- Θα ενθαρρυνθεί η πολύπλευρη ευαισθητοποίησή τους ως προς το γνωστικό αντικείμενο.

Δ. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η εμφάνιση του Μενέλαου ως ναυαγού στην αρχή του Α΄ Επεισοδίου ασφαλώς δεν θυμίζει σε τίποτα τον Μενέλαο του μύθου: ούτε τον πολεμιστή που γνώρισαν οι μαθητές στην *Ιλιάδα* ούτε τον βασιλιά που γνώρισαν στην *Οδύσσεια*. Ωστόσο, η *Ελένη* του Ευριπίδη δεν παραστάθηκε στα κραταιά μυκηναϊκά βασίλεια ούτε στις αριστοκρατικές πόλεις της αυγής της αρχαϊκής εποχής, όταν ο ελληνισμός αναζητά νέους τόπους επέκτασης και πλούτου. Δεν παραστάθηκε ούτε στην ισχυρή Αθήνα μετά τους Περσικούς πολέμους ούτε καν στην Αθήνα που φοβούνται οι εχθροί στις αρχές του Πελοποννησιακού πολέμου. Η *Ελένη* του Ευριπίδη παραστάθηκε το 412 π.Χ., όταν οι Αθηναίοι βιώνουν την οδυνηρή συντριβή της Σικελικής εκστρατείας. Στα χρόνια που έχουν μεσολαβήσει από τη συγγραφή των ομηρικών επών έως τη συγγραφή της τραγωδίας του Ευριπίδη δεν έχει αλλάξει μόνο η πολιτική ζωή αλλά έχουν συντελεστεί βαθύτατες αλλαγές στον τρόπο σκέψης των ανθρώπων και ερμηνείας της ανθρώπινης ζωής.

Πώς μπορεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν αυτές τις μεταβολές και την επίδρασή τους στα ιδεώδη που έχουν οι άνθρωποι σε κάθε εποχή; Πώς μπορεί να αναδείξει την αλληλεπίδραση ανάμεσα στον τρόπο ζωής και στον τρόπο έκφρασης των ανθρώπων μέσα από το λόγο και την τέχνη; Σε αυτά τα ερωτήματα επιχειρεί να απαντήσει αυτή η πρόταση, που επικεντρώνεται στη διδασκαλία μιας ενότητας της τραγωδίας του Ευριπίδη. Στόχος είναι να τονιστεί η κοινωνικο-πολιτική διάσταση της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, πώς δηλαδή η ιστορική συγκυρία (η Σικελική εκστρατεία στα μέσα του Πελοποννησιακού πολέμου) και το πνευματικό κλίμα (επιρροή σοφιστών) επέδρασε και στην επιλογή του μύθου και στον τρόπο παρουσίασης των προσώπων του δράματος.

Η μέθοδος διδασκαλίας που ακολουθείται είναι η διακειμενική ανάγνωση και η διαθεματική προσέγγιση μέσα από τις γνωστικές περιοχές της τέχνης, της ιστορίας και της θεατρολογίας, ώστε να διαφανεί πώς διαφοροποιείται η έννοια του ήρωα σε

κάθε εποχή και πώς η λογοτεχνία αντανακλά την εποχή της. Για τον λόγο αυτόν οι δραστηριότητες στηρίχθηκαν στις δυνατότητες του διαδικτύου και στο περιβάλλον των Ψηφίδων για την ελληνική γλώσσα, από όπου αντλούνται κείμενα και υλικό. Γιατί χρειάζεται πλούσιο αρχαιογνωστικό υλικό, που θα επιτρέψει τη σφαιρική εποπτεία του γνωστικού αντικειμένου, ώστε να αποκτήσουν οι μαθητές μια αμεσότερη και πληρέστερη εικόνα της ιστορικής πραγματικότητας που μελετούν, κατανοώντας το εμπόδιο της χρονικής απόστασης και της πολιτισμικής διαφοράς και συνειδητοποιώντας τους διαφορετικούς ανά εποχή κώδικες επικοινωνίας. Επίσης, απαιτείται έγκυρο ψηφιακό υλικό συνταγμένο με εκπαιδευτική λογική και τεχνολογική ευελιξία, ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση.

Επισημαίνεται ότι κατά την εφαρμογή του σεναρίου (Σεπτέμβριος 2015) αρκετές ενότητες και υπερσυνδέσεις των Ψηφίδων δεν είχαν τεθεί ακόμα σε λειτουργία. Έτσι, ήταν απαραίτητη η ανεύρεση άλλων, παρόμοιων, δραστηριοτήτων με αξιοποίηση άλλων έγκυρων διαδικτυακών πόρων.

Από άποψη παιδαγωγική προκρίθηκε η λύση των πολλών ομάδων με διακριτό έργο η καθεμία, ώστε στο τέλος όλοι οι μαθητές να συνεισφέρουν ένα κομμάτι στο παζλ που καλούνται να συνθέσουν. Αυτός ο τρόπος εργασίας έχει το πλεονέκτημα της οικονομίας χρόνου, καθώς θα διερευνηθούν περισσότερες πτυχές του θέματος μέσα σε λιγότερο χρόνο. Επίσης, όλοι οι μαθητές θα πρέπει να παρακολουθήσουν προσεκτικά τις παρουσιάσεις των άλλων ομάδων, καθώς η τελική συζήτηση προϋποθέτει όλα τα δεδομένα. Αυτή η παράμετρος ενισχύει και την υπευθυνότητα όλων των μελών για το τελικό αποτέλεσμα, καθώς ο καθένας δεν είναι υπεύθυνος μόνο για την εργασία που έχει αναλάβει αλλά και για τη συνολική παρουσίαση της ομάδας. Για τον ίδιο λόγο ο εκπαιδευτικός αφήνει την κάθε ομάδα να αποφασίσει σχετικά με την ανάθεση των εργασιών στα μέλη της.

Πορεία εργασίας

- Σημ. Όλες οι δραστηριότητες προτείνεται να γίνουν στο σχολικό Εργαστήριο πληροφορικής.

Στο συνταγμένο σενάριο σημειώνεται πως για την εφαρμογή του έχει προηγηθεί στην τάξη η ανάγνωση του Προλόγου, όπου οι μαθητές γνώρισαν έναν άλλο επικό ήρωα, τον Τεύκρο. Επίσης, έχει ολοκληρωθεί η ανάγνωση της Πρώτης σκηνής του Α΄ Επεισοδίου, όπου παρουσιάζεται ο Μενέλαος όχι ως πορθητής της Τροίας αλλά ως ρακένδυτος ναυαγός.

Η εφαρμογή του συνταγμένου σεναρίου τοποθετήθηκε κατά την περίοδο που οι μαθητές διδάσκονταν την Εισαγωγή στη Δραματική ποίηση. Συγκεκριμένα, εφαρμόστηκε μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας της Εισαγωγής στη Δραματική Ποίηση. Συνεπώς, οι δραστηριότητες αναπροσαρμόστηκαν στους γνωστικούς στόχους που προκύπτουν από τη διδασκαλία της Εισαγωγής.

Α΄ φάση (1η-2η ώρα): Συγκέντρωση και επεξεργασία στοιχείων – Δημιουργία παρουσιάσεων

Κατά τις δύο πρώτες ώρες οι 26 μαθητές του τμήματος συγκεντρώνουν στοιχεία από το κείμενο και το διαδίκτυο. Είναι χωρισμένοι σε έξι ομάδες των τεσσάρων μαθητών και εργάζονται σύμφωνα με τις δραστηριότητες στα φύλλα εργασίας 1-6, οι οποίες είναι διακεκριμένες ανά ομάδα:

1η ομάδα: «Η εποχή της Ελένης». Οι μαθητές αναζητούν πληροφορίες για το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο δημιουργήθηκε η τραγωδία Ελένη (Πελοποννησιακός πόλεμος, Σικελική εκστρατεία, ήττα Αθηναίων) αλλά και το πνευματικό κλίμα που επηρεάζει τη σκέψη του Ευριπίδη (επιρροή σοφιστών).

2η ομάδα: «Η Αλληγορία του σπηλαίου». Οι μαθητές αναζητούν πληροφορίες για την αλληγορία του σπηλαίου από την *Πολιτεία* του Πλάτωνα. Καταγράφουν τις βασικές θέσεις της θεωρίας του Πλάτωνα.

3η ομάδα: «Ο Μενέλαος στην τέχνη». Οι μαθητές αναζητούν στα έργα τέχνης και στα αρχαιολογικά δεδομένα της αρχαϊκής εποχής εικόνες του Μενέλαου και άλλων επικών ηρώων.

4η ομάδα: «Ο Μενέλαος στον Όμηρο». Οι μαθητές παρατηρούν τον τρόπο με τον οποίο ο Μενέλαος εμφανίζεται στην *Ιλιάδα* και συγκεκριμένα στη ραψωδία Γ.

5η ομάδα: «Ο Μενέλαος στις Τρωάδες». Οι μαθητές ασχολούνται με τη μορφή του Μενέλαου στην τραγωδία *Τρωάδες*. Διερευνούν την τραγικότητά του.

6η ομάδα: «Η Εκάβη στις Τρωάδες». Οι μαθητές ασχολούνται με τη μορφή της Εκάβης στις Τρωάδες. Διερευνούν την τραγικότητά της.

Β' φάση (3η-4η ώρα): Παρουσίαση εργασιών – συζήτηση στην τάξη

- Οι ομάδες παρουσιάζουν τις προτάσεις τους διαδοχικά (10-15 λεπτά για κάθε ομάδα).
- Ακολουθεί συζήτηση των μαθητών με την καθοδήγηση του διδάσκοντα για τη συγκριτική και κριτική αξιοποίηση των δεδομένων. Στόχος είναι οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τις εκφάνσεις της τραγικότητας των ηρώων, τη διαφορετική παρουσίαση του Μενελάου στον Ευριπίδη και στον Όμηρο ή στην αρχαϊκή τέχνη και τον βαθμό που η εποχή επηρέασε τον Ευριπίδη κατά τη δημιουργία της Ελένης. Στη συζήτηση συγκρίνονται οι διάφορες εκφάνσεις του τραγικού, όπως ενσαρκώνονται στο πρόσωπο του Μενελάου και της Εκάβης, και ο τρόπος που παρουσιάζεται ο Μενέλαος στην *Ιλιάδα* και στις *Τρωάδες*.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας 1-6

Συγκέντρωση και επεξεργασία δεδομένων

Φύλλο εργασίας 1 (1η ομάδα): «Η εποχή της Ελένης»

Στόχος σας είναι να αναζητήσετε πληροφορίες για τη εποχή κατά την οποία δημιουργείται η τραγωδία. Οι πληροφορίες αφορούν στο ιστορικό πλαίσιο αλλά και στη φιλοσοφική-πνευματική κίνηση της εποχής.

Αντλήστε πληροφορίες για την εποχή κατά την οποία διδάσκεται η τραγωδία Ελένη από τις ΨΗΦΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ («Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός», Ενότητα «Κλασική Εποχή» (υπο-ενότητες: 3.4 και 3.6)

http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_002.html?prev=true.

Ποιοι είναι οι ιστορικοί και πολιτισμικοί παράγοντες που επηρέασαν το έργο του Ευριπίδη; Δημιουργήστε μία παρουσίαση (ppt), στην οποία θα συμπεριλάβετε τις πληροφορίες που θεωρείτε απαραίτητες (χάρτης, χρονογραμμή κ.λπ.). Θα την παρουσιάσετε προφορικά στην ολομέλεια (χρόνος παρουσίασης περίπου 5').

Φύλλο εργασίας 2 (2η ομάδα)

«Η αλληγορία του σπηλαίου»

Στόχος σας είναι να αναζητήσετε πληροφορίες για τις απόψεις του Πλάτωνα σχετικά με την αλήθεια και τη γνώση, όπως αποτυπώνονται στο έργο του *Πολιτεία*. Παρακολουθήστε το βίντεο [«Αλληγορία του σπηλαίου»](#). Ποια φιλοσοφική άποψη καταγράφεται; Μπορείτε να διαβάσετε [το κείμενο του Πλάτωνα](#). Γνωρίζοντας την εκδοχή του μύθου που υιοθετεί ο Ευριπίδης στην Ελένη, αντανακλάται η θεωρία της Αλληγορίας του σπηλαίου; Επηρεάζεται η τραγικότητα των ηρώων της Ελένης; Δημιουργήστε μία παρουσίαση (ppt), στην οποία θα συμπεριλάβετε τις πληροφορίες που θεωρείτε απαραίτητες (και στιγμιότυπα από το βίντεο). Θα την παρουσιάσετε προφορικά στην ολομέλεια (χρόνος παρουσίασης περίπου 5').

Φύλλο εργασίας 3 (3η ομάδα)

«Ο Μενέλαος στην τέχνη»

Στόχος σας είναι να αναζητήσετε πληροφορίες για τη μορφή του Μενέλαου στην αρχαϊκή τέχνη.

Πηγαίνετε στις ΨΗΦΙΔΕΣ, στην ενότητα ΣΧΕΔΙΑ, όπου μπορείτε να πλοηγηθείτε σε εικαστικά έργα της αρχαϊκής εποχής (URL: http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/education/mythology/epic/index.html).

Αναζητήστε στην Αρχαία τέχνη το όνομα Μενέλαος (όρος αναζήτησης: Μενελα*).

Συγκεντρώστε τις πιο χαρακτηριστικές απεικονίσεις του Μενέλαου.

Ποια ιδιότητα του ήρωα τονίζεται στις εικαστικές αναπαραστάσεις της αρχαϊκής εποχής;

Με βάση αυτό το υλικό να σκιαγραφήσετε συνοπτικά το προφίλ του Μενέλαου στα εικαστικά έργα της αρχαϊκής εποχής.

Δημιουργήστε μία παρουσίαση (ppt), στην οποία θα συμπεριλάβετε τις πληροφορίες που θεωρείτε απαραίτητες. Θα την παρουσιάσετε προφορικά στην ολομέλεια (χρόνος παρουσίασης περίπου 5').

Φύλλο εργασίας 4 (4η ομάδα)

«Ο Μενέλαος στον Όμηρο»

Στόχος σας είναι να παρατηρήσετε τον τρόπο με τον οποίο ο Μενέλαος παρουσιάζεται στα ομηρικά έπη και συγκεκριμένα στην Ιλιάδα.

Ο Μενέλαος ως γνωστόν είναι ήρωας του Τρωικού πολέμου και συνεπώς συγκαταλέγεται στα πρόσωπα που εμφανίζονται στην Οδύσσεια και την Ιλιάδα. Μελετώντας τα προτεινόμενα ηχογραφημένα αποσπάσματα από τη ραψωδία Γ της Ιλιάδας (<http://www.isobitit.com/audio%20books/r03.mp3>, 00.00-03.58, 08.24-10.53, 20.00-21.06, 32.30-36.11), να σκιαγραφήσετε το πορτρέτο του ομηρικού Μενέλαου.

Ξεχωρίζετε τα επίθετα και τις παρομοιώσεις που αναφέρονται στον ήρωα.

Ποια χαρακτηριστικά του τονίζει ο ποιητής;

Με βάση αυτό το υλικό σκιαγραφείτε συνοπτικά το προφίλ του επικού (ομηρικού) Μενέλαου.

Δημιουργήστε μία παρουσίαση (ppt), στην οποία θα συμπεριλάβετε τις πληροφορίες που θεωρείτε σημαντικές (χαρακτηριστικά του Μενελάου στην Ιλιάδα, ομηρικά επίθετα που τον χαρακτηρίζουν). Θα την παρουσιάσετε προφορικά στην ολομέλεια (χρόνος παρουσίασης περίπου 5').

Φύλλο εργασίας 5 (5η ομάδα)

«Ο Μενέλαος στις Τρωάδες του Ευριπίδη»

Στόχος σας είναι να αναζητήσετε την τραγικότητα του Μενελάου σε μια άλλη τραγωδία του Ευριπίδη, στις *Τρωάδες*.

Μεταβείτε στη διεύθυνση του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας [Ψηφίδες](#) για την ελληνική γλώσσα. Επιλέξτε Αρχαία Ελληνική > Σώματα Κειμένων > Ψηφιακή Βιβλιοθήκη. Να εντοπίσετε τους στίχους 860-1059 από την τραγωδία Τρωάδες. Να χαρακτηρίσετε τον Μενέλαο (συμπεριφορά, αντιδράσεις, χαρακτήρας) από το απόσπασμα. Δημιουργήστε μία παρουσίαση (ppt), στην οποία θα συμπεριλάβετε τις πληροφορίες που θεωρείτε σημαντικές. Θα την παρουσιάσετε προφορικά στην ολομέλεια (χρόνος παρουσίασης περίπου 5').

Φύλλο εργασίας 6 (6η ομάδα)

«Η Εκάβη στις Τρωάδες του Ευριπίδη»

Στόχος σας είναι να παρατηρήσετε την τραγικότητα μιας άλλης ηρωίδας της τραγωδίας *Τρωάδες* του Ευριπίδη.

Να παρακολουθήσετε αποσπάσματα από την ταινία *Τρωάδες* σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κακογιάννης (https://www.youtube.com/watch?v=z7MF2phw_Oo 35.43 - 37.15 και 1.12.10-1.26.40). Να καταγράψετε τα χαρακτηριστικά του τραγικού ήρωα όπως εμφανίζονται στο πρόσωπο της Εκάβης.

Δημιουργήστε μία παρουσίαση (ppt), στην οποία θα συμπεριλάβετε τις πληροφορίες που θεωρείτε σημαντικές. Θα την παρουσιάσετε προφορικά στην ολομέλεια (χρόνος παρουσίασης περίπου 5').

Ε. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ

- Όπως αναφέρθηκε, κατά την εφαρμογή του σεναρίου αρκετές υπερσυνδέσεις των ΨΗΦΙΔΩΝ στις οποίες γινόταν παραπομπή δεν ήταν ακόμα αξιοποιήσιμες. Έτσι, βρέθηκαν εναλλακτικοί διαδικτυακοί πόροι.
- Η εφαρμογή του σεναρίου στην αρχή του σχολικού έτους κατέστησε απαραίτητη την προσαρμογή του στα νέα δεδομένα.
- Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στις απαιτήσεις του σεναρίου. Οι 3 διδακτικές ώρες για τη μελέτη του υλικού, την καταγραφή των απαντήσεων και τη δημιουργία του ppt αποδείχθηκε αρκετός.
- Το υλικό των μαθητών θα αξιοποιηθεί και αργότερα, κατά τη διδασκαλία του Α΄ επεισοδίου. Συγκεκριμένα, οι μαθητές θα αξιοποιήσουν το υλικό της έρευνάς τους, για να το συγκρίνουν με τον ευριπίδειο Μενέλαο, έτσι, όπως εμφανίζεται στην ΕΛΕΝΗ. Παρόμοια, θα αξιοποιήσουν το υλικό που έχουν συγκεντρώσει από τη μελέτη της πλατωνικής αλληγορίας του σπηλαίου, για να διερευνήσουν το μοτίβο του «φαίνεσθαι και του είναι» που διατρέχει την τραγωδία ΕΛΕΝΗ. Το υλικό αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί και κατά τη γενική θεώρηση της τραγωδίας.

ΣΤ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

(α) Βιβλιογραφία

Blume, H. D. 1986. *Εισαγωγή στο Αρχαίο Θέατρο*. Ελλ. μετ. Μαρία Ιατρού. Επιμ. μετ. Δανιήλ Ιακώβ. Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Easterling, P. E. 2007. *Οδηγός για την Αρχαία Ελληνική Τραγωδία*. Ελλ. μετ. Α. Ρόζη & Κ. Βαλάκας. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Βλ. ειδικότερα τις μελέτες: Oliver Taplin, «Οι μαρτυρίες των εικόνων» (103-135)· P. E. Easterling, «Μορφολογία και παράσταση» (225-266)· Peter Burian, «Πώς ένας μύθος γίνεται μύθος τραγωδίας: Η διαμόρφωση της τραγικής πλοκής» (267-315)· Simon Goldhill, «Σύγχρονες κριτικές προσεγγίσεις της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας» (483-518).

Green, J.R. & E. Handley. 1996. *Εικόνες από το Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο*. Ελλ. μετ. Μ. Μάντζιου. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

[Gregory, Justina](#). 2010. *Οψεις και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Τραγωδίας. 31 Εισαγωγικά Δοκίμια*. Ελλ. μετ. Μαρία Καίσαρ. Επιμ. μετ. Δανιήλ Ιακώβ. Αθήνα: Παπαδήμας.

Moretti, Jean-Charles. 2004. *Θέατρο και κοινωνία στην αρχαία Ελλάδα*. Ελλ. μετ. Ελένη Δημητρακοπούλου. Επιμ. μετ. Κωνσταντίνος Β. Μπούρας. Αθήνα: Πατάκης.

Σηφάκης, Γ.Μ. 2007. *Μελέτες για το Αρχαίο Θέατρο*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Σηφάκης, Γ. Μ. 2011. «Μέτρο, μέλος, όψεις: Η σημασία τους για τη σκηνική ερμηνεία της τραγωδίας». *Λογείον* 1: 1-30. URL: http://www.logeion.upatras.gr/images/SIFAKIS_Logeion_fin_COLOUR_2.pdf.

Χουρμουζιάδης, Ν. 1988. «Ένας Αθηναίος Θεατής στα έν ἄστει Διονύσια». Στον τόμο «Μια Μέρα ...». *Δεκαπέντε ιστορίες καθημερινότητας από τα αρχαία χρόνια ως την εποχή μας*. Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Σχολής Μωραΐτη. Σελ. 27-60.

(β) Δικτυογραφία

EPT-APXEIO, «Ταινιοθήκη Τηλεόρασης», «Η πορεία του ελληνικού θεάτρου, *Μίμησις πράξεως*» (παρουσιάζονται αποσπάσματα από τις τραγωδίες του Ευριπίδη *Εκάβη*, *Βάκχες*, *Ιφιγένεια εν Ταύροις*, *Ελένη* και *Τρωάδες*). URL: <http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=4903&autostart=0> (μέρος Α') και <http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=6469&autostart=0> (μέρος Β').

Ραψωδία Γ της *Ιλιάδας*, <http://www.isobitis.com/audio%20books/r03.mp3>

ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, «Ανθολόγιο των Φιλοσοφικών Κειμένων» της Γ' Γυμνασίου, Κεφ. 2ο: Σοφιστές και σοφιστική κίνηση (Εισαγωγή). URL: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C119/464/3083,12328/>.

ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ. «Ευριπίδη "Ελένη" (Δραματική Ποίηση Γ' Γυμνασίου) - Βιβλίο Μαθητή (Εμπλουτισμένο)», «Εισαγωγή». URL: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C112/347/2317,8863>.

ΨΗΦΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, «Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία».

URL: http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/grammatologia/index.html.

ΨΗΦΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, «Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι». URL:

http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/filosofia/index.html.

ΨΗΦΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, «Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός». URL: http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/index.html.

ΨΗΦΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, «Σχεδία. Ο τρωικός μύθος στην τέχνη και τη λογοτεχνία». URL: http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/education/mythology/epic/index.html.

ΨΗΦΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, «Μνημοσύνη. Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας», *Τρωάδες* Ευριπίδη. URL: http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/library/index.html?author_id=150

YOUTUBE, «Αλληγορία του σπηλαίου». URL: https://www.youtube.com/watch?v=5oQ_zhTEVzE

YOUTUBE, *Τρωάδες* σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κακογιάννη. URL: https://www.youtube.com/watch?v=z7MF2phw_Oo.